

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Relationem creationis sola ratione à re creata distingui. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

rura denominatur creans & creator : cum tamen generans & pater denominetur prima persona à relatione existente in seipsa. Hæc omnia latius loco citato explicata sunt.

Nunc vero addo primum, actionem creationis non esse in prædicamento, non quia non habeat veram rationem productionis, aut quia non sit motus: sed quia actio prædicamenti debet esse non sola nostra, consideratione, sed re ipsa accidens. Vt autem sic accidens debet reuera alicui substantiæ accidere: ad hoc vero necessarium est, à substantia ipsa distingui ex natura rei. Nam si idem sit cum illa, reuera ei non accidit, etiam si à nobis ad modum accidentis concipiatur. Cum ergo creatio non distingatur ex natura rei à re creata, ut mox dicemus: non erit verè accidens, nec in prædicamento actionis. Quia etiam ratione nec relatio, quæ est idem cum substantia, quæcunque illa sit, erit in prædicamento relationis; non quia prædicamenta omnia debeant distingui saltem formaliter ex natura rei; sufficit namque rationis distinctio: sed quia prædicamenta accidentium à substantia ex natura rei distingui debent ut vere sint accidentia. Ceterum si aliqua esset actio & passio: quæ non esset motus, nec mutatio nec tamen idem esset secundum rem cum substantia, qualis est illuminatio aeris simul cum corpore ipsius aeris incipiens esset in prædicamento actionis. Nihil enim videtur de esse, quo minus in eo prædicamento collocetur cum sit actus agentis & passus: ex quo etiam colligitur, rationem motus non pertinere ad prædicamentum, neque esse quid commune actioni, & passioni: non quia sit ens (ut aiunt Logici) incompletum & via: nam & actio quoque, & passio via est: sed quia potest esse actio & passio, quæ non sint motus, neque mutatio, ut in exemplo posito. Quare cum motus non sit quid commune his prædicamentis, nec sub aliquo illorum contineatur, non erit in aliquo prædicamento.

Deinde aduerte, cum omnis actio sit medium quoddam inter rem productam, & producentem quia est actus, quod producens producit: creationem quoque esse medium inter Deum & creaturam productam. Cõulto addidi productam: quia cum creatio sit finita essentia, & natura: sub vniuersitate creaturarum quæ distinguitur à Deo continetur. At si de creaturis, quæ habent rationem termini producti, ut quod loquamur: recte comparatur creatio, ut mediè actus, quo creatura producit: ipsa vero non dicitur produci, quia productio non producitur. Ob id tamen non habet rationem Dei.

CAPVT III.

Relationem creationis sola ratione à re creata distingui.

Probabilior sententia est relationem creationis non distingui realiter à substantia creaturæ, ut optime conuincit Scotus quæst. illa 5. §. Ad questionem istam, hac ratione; quotiescunque relatio, & substantia seu absolutum ita se habent, ut vnum esse, non possunt distingui realiter, aut saltem nullam habemus argumentum ad probandam distinctionem realem inter ea: sed ita se habent creatio, & creatura, ergo non possumus asserere, ex natura rei distingui: & in vniuersum colligi non potest distinctio realis inter ea, quæ sunt in eodem subiecto & nec potentia absoluta separari possunt.

Quare falsum est quod docent Caiet in hoc art. Ferrar. & Capreol. locis allegatis. creationem distingui secundum rem à re creata. Ex quibus Caiet. supra q. 27. art. 2. & Ferrar. 4. contra gen. c. 14. vers. ad illas 11. Ferrar. rationes, existimant omnem relationem realem distingui ab absoluto, & à subiecto, in quo est. Eorum autem ratio communis hæc est, quia quodcumque genus accidentis distingui debet à substantia: tum etiam quia genus relationis est diuersum ab alijs generibus accidentis: ergo habet diuersum esse in.

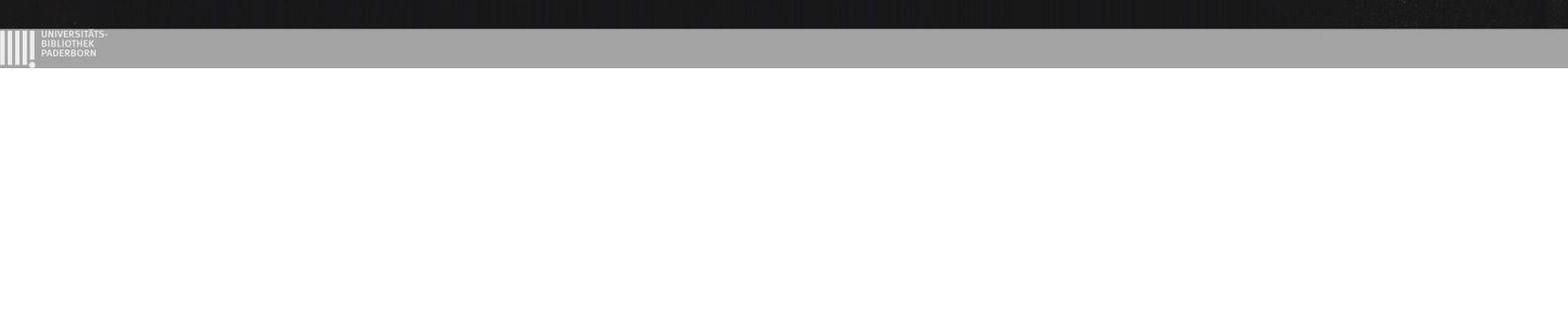
Contra vero Henricus quodlibet. 9. quæst. 3. Maior in primum distinct. 30. quæst. 1. Marfilus in primum qu. 3. artic. 2. conclus. 2. Socinus lib. 5. Met. quæst. 28. Augustinus Niphus 5. Met. disput. 1. 2. cap. 4. & Canariensis supra artic. 2. quæst. 2. §. huius primæ partis, censent, omnem relationem idem esse re ipsa cum aliquo absoluto, cui proxime inest. Melius tamen Scotus loco allegato in 3. distinct. 8. quæst. 1. §. Ad questionem & quodlibet 3. artic. 3. & Durand. in 1. distinct. 30. quæst. 2. nu. 14. affirmant non omnem relationem distingui realiter ab absoluto, sed eam tantum, quæ de potentia saltem absoluta Dei ab eo separari potest: quorum sententia nobis probatur. Nullum enim indicium habere possumus talis distinctionis, si reuera implicat contradictionem, separari vnum ab alio, vel contra, ut notauimus disput. 1. 16. cap. 5. cum que ita se habeant creatio, & res creata, idem de illis dicendum est. Porro autem, creationem à re creata, quam respicit ut terminum separari non posse, in formis quidem, & rebus per se subsistentibus natura sua, ut in spiritibus, & materia manifestum est: aut saltem fundamentum non habemus excogitandi varios modos creationis, quorum quilibet separari possit à re creata, hoc est, res creata possit vno vel alio modo creari: cumque tales res non possint à Deo non pendere per creationem, potius dicendum est, esse vnam creationem harum rerum, sine qua ipse esse non possint. Difficultas illa possit in ijs formis quæ in subiecto, & extra subiectum: possunt produci: de his tamen cap. sequenti in fine dicemus. Cum vero Caietanus ait, ideo creationem à substantia distingui: quia creatio est accidens, cum sit relatio, & accidens à substantia distingui debet, supponit id, quod reuera probandum erat. Hæc enim relatio re ipsa non est accidens substantiæ, cum implicet contradictionem, substantiam sine illa esse, sed nostro modo concipiendi tantum ut accidens, apprehenditur, cum reuera substantia sit.

Ceterum Scotus in primum distinct. 1. quæst. 5. §. Secundum membrum, iuxta communem Scholæ suæ doctrinam addidit, creationem, & rem creatam distingui ex natura rei formaliter quemadmodum de attributis Dei, & de multis alijs rebus ipse philosophatur: distinctionem hanc colligit ipse in præfati, sicut inter plura alia, & variis enunciationibus. Multa enim enunciamus de creatione, quæ de re ipsa creata nequeunt prædicari. Hoc tamen rationem friuolam esse, satis ostendimus disput. 1. 20. cap. 6. vbi nos monstrauimus, ob solam distinctionem rationis quæ in variis nominibus à nobis impositis continetur, contraria de eadem re, diuerso modo nominata, & concepta, enuncitari. Postremo ex dictis colligitur creationem non esse influxum realiter distinctum à re creata per modum vix in prædicamento actionis.

70
Henricus
Maior
Marfilus
Socinus
Aug. Niph.
Canari.
Scotus.
Durandus.

8.

9.

nis : sic enim esset accidens distinctum ex natura rei ab ipsa re producta : cumque prius esset extra causas ordine reali naturæ quam res producta : deberet per illam prius habere subiectum ; siquidem eius esse suapte natura est inesse alteri. Respondet aliqui, creationem habere quidem pro subiecto ipsam rem creatam, non cui inhereat, sed cui adhareat ; & quamvis subiectum inhesionis alicuius accidentis videat simul cum accidenti considerari ; subiectum tamen adhesionis dicunt posse esse posterius. Porro discrimen inter subiectum adhesionis & inhesionis colligunt : quia diverso modo punctum est in linea, & pars in toto, & modus substantialis in re cuius est modus, quam sit accidens in subiecto. Verum hoc responsum frivolum videtur, & in primis distinctio illa in solis vocabulis ad eludendam conficta videtur : nam si vim vocis attendimus, non minus proprie dici potest albedo adherere parieti, quam inhereat ; & contra id minus proprie dici potest punctum inhereat, quam adherere. Quod si in re ipsa est aliqua differentia, ea solum est in hoc, quod punctum in linea non est sicut accidens in substantia, sed sicut modus in re, & modus substantialis in substantia. Eodem ergo pacto cum creatio ex sententia adversariorum sit vere accidens ; non minus quam cetera accidentia subiectum sibi postulat inhesionis. Cum igitur existentia accidentis suapte natura sit in alio, in eo priori naturæ, quo præcedit creatio rem creatam, debet habere aliquod subiectum : hac enim de causa disp. seq. probabimus, accidentia non creari : quia non possunt non fieri in subiecto, nisi quando à Deo separata re ipsa producuntur. At qui creatio in illo priori non potest habere subiectum, ut patet, ergo non est accidens reale. Præterea cum accidentis esse pendeat à materia, ut à causa, non potest in aliquo reali priori, etiam natura, esse sine subiecto.

10.

CAPVT IV.

Diluuntur argumenta prioris sententia.

11. *Ad primum prima.*

Argumenta vero prioris sententia ex his, quæ hæcenus dicta sunt, facillime solvantur. Ad primum dicimus, creationem actionem non esse velle Dei, nec intelligere, hæc enim sunt principia creandi, non ipsa creatio : actionem vero creationem nullam aliam esse, quam relationem in re creata : cum alias in creante deberet esse, sicut origo activa est in persona producente, & ab ea quæ est in creatura, Deum nominari agentem extrinseca denominatione, quæ autem huius sit causa superius ostendimus. Porro non est difficile absque viâ in ipso Deo mutatione, nec relationis realis, nunc ab eo proficere aliquid per creationem, quod antea non emanabat, sola mutatione ipsius rei productæ. Ad secundum dico, eodem modo philosophantem esse nostro more intelligendi, de creatione actione, & passione, & de relatione creaturæ comparatis cum creatura producta, sicut de origine passiva, & relatione comparatis cum persona producta. Nam sicut solum nostro modo intelligendi origo activa, & passiva præintelligitur ut viante personam, & deinde relatio, & persona, quæ per relationem constituitur, licet re idem sint relatio, & origo, ita etiam prius intelligimus, instar aliarum rerum, quæ paulatim fiunt, creaturæ quasi in viâ & fieri, & hæc est creatio respectu Dei, & passio respectu creaturæ productæ,

12.

deinde intelligimus ipsam rem productam, & tandem relationem productæ & creaturæ in facto esse, eo quod non intelligimus eam ut proprietatem constituentem, sicut diuinam relationem respectu personæ. Hic autem ordo non est realis, nec duratione, nec natura, sed sola ratione, quia hæc omnia, quæ diximus, solo nostro modo concipiendi, & nominandi distinguuntur.

Ad tertium dicendum, relationem realem non ideo esse realem, quia realiter differat à fundamento, sed quia ex natura rei referatur ad aliud, id quod diuinis relationibus apparet, quæ vero reales sunt, & tamen nec ab eo, in quo fiunt, distinguuntur, nec à fundamento, ratione cuius cōtingere dicuntur, neque enim opus est, hæc duo à relatione distingui, nec Aristoteles id docuit, sed 5. Metaphyl. cap. 15. v. enumeret genera relationum, varias rationes assignavit, quas Philosophi fundamenta consueverunt appellare, cum tamen Arist. nunquam hoc nomine usus fuerit. Primum genus sumpsit secundum numerum, hoc est, secundum unitatem, vel pluralitatem in substantia, qualitate, aut quantitate, & interdum relatio non distinguitur realiter à substantia, qualitate, & quantitate, in qua fundatur. Dixi interdum, quando scilicet separari ab eis non potest, nec qualitas & quantitas à relatione. Nam quando hæc fundamenta manere possunt sine relatione, certum esse debet, distingui relationem secundum rem à fundamento suo, sicut modus distinguitur à re, cuius est modus ut constat ex dictis supra disp. 1. 6. capit. 5. Secundum genus sumpsit secundum potentias, & earum actiones, & tamen relatio potentis, quæ fit in potentia, non distinguitur realiter ab ea. Tertium genus est eorum relationum, quæ solo nomine referuntur ad alia, quia alia ad ipsa referuntur realiter, quæ ad nostrum iudicium non spectant. Obiter tamen notare libet, hæc esse relata secundum dici, quia solo nomine relata sunt, non tamen re ipsa, ut recte observavit Henricus quodlib. 2. quæst. 4. hæc autem & alia similia, quæ solo nomine referuntur, cum tamen re ipsa absoluta sint, inquit Henricus, definita fuisse ab Aristot. in prædicam. cap. de relatione, priori definitione, quæ est in initio capituli in hunc modum, *Ea dicuntur ad aliquid quæ id, quod sunt, aliter esse, aut ad aliquid aliquo alio modo dicuntur, ubi tantum definitur relatum, per hoc quod est, dicitur aliud, nam postea in eodem capite, quod videtur Arist. hanc definitionem non recte tradi de relatis quæ ponuntur in prædicamento, sed aliis etiam convenire, alia adduxit eorum, quæ non solum dicuntur, sed reuera sunt ad aliud. Quæ talis est: *Ea sunt ad aliquid, quorum esse, idem est ei quod est, ad aliquid aliquo modo se habere.**

Bene video, non paucos Thomistas vocare relationem secundum dici eam, quæ est de essentia alicuius absoluti, qualis est in eorum sententia relatio potentis, etiam si talis relatio sit vere realis. Distingunt autem relationem realem in relationem secundum dici, & relationem secundum esse. Ego tamen ineptam existimo hanc distinctionem. Nam relatio realis non potest non esse relatio secundum esse, & secundum naturam. Præterea relatio, quæ est realis, non est relatio tantum secundum dici, quia non est tantum secundum nomen. Nec vero prædicta sententia, & alius fundamētum habet in doctore sancto: ille enim in 1. p. q. 13. art. 1.